

## Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

We bevinden ons in een opmerkelijke parallel met de gang van het boek Exodus. Wij zijn inmiddels ver voorbij de veertig dagen quarantaine. We naderen de vijftigste dag. De dag van het Pinksterfeest waarop nogal wat mensen, waaronder ikzelf, hoopten en nog een beetje hopen dat het met al deze soberheid en regelgeving gedaan is en wij weer in nieuwe vrijheid kunnen opademen. En we merken dat we moe worden. Hoe ook in maatschappelijke zin, het draagvlak voor al deze maatregelen aan het afnemen is. Opiniemakers roeren zich. Ondernemers voegen zich bij het koor van de 14 miljoen statistici die wij blijkbaar in Nederland hebben. Psychologen voorspellen een massale opstand der horden als het er zo streng in Nederland aan toe blijft gaan en columnisten vragen zich in wakkere kranten openbaar af hoe erg het nu precies is als al dat dorre hout van Nederland gekapt wordt: al die bejaarden die er toch al niet toe deden. Ik merk het ook op straat. Ik merk het ook bij mijzelf. Het wordt drukker. De mensen lopen weer dicht bij elkaar. Ik hoor de eerste harde muziek uit de ramen en vermoed dat er op dat feestje waarschijnlijk geen sprake zal zijn van social distancing. Ik ruik de eerste geuren van de barbeque op een al behoorlijk zomerse avond. Dagjesmensen worden teruggestuurd van de bollenvelden. En ik voel het ook in mijn eigen bloed. Ik wil weg! Het huis uit! Op vakantie. Mensen zien. Mensen ontmoeten in vlees en bloed. Tastbaar en aanraakbaar. Huidhonger wordt dat ook wel genoemd. En nu heb ik vrouw, kinderen en een hondje. Laat ik vooral op die volgorde letten.

Maar hoeveel rampzaliger moet het niet zijn voor wie niemand heeft. Voor wie nu al wekenlang in dit isolement leeft. Teruggeworpen is op zichzelf en zijn of haar reserves. En die raken een keer op. Wie op afstand moet blijven. Achter glas. Verzorgd door bemondkapt en ingepakt personeel die zelf met pijn in het hart moet afzien van een troostend gebaar of een arm op de schouder. Het is genoeg en het is te veel. En we moeten nog zo lang.

De situatie waarin wij ons vandaag bevinden, maakt dat ik het verhaal van vandaag toch anders betreed dan in eerste instantie de bedoeling lijkt. Het volk van God is bevrijd. Gered, dwars door de doodswateren van de Rietzee en nu op weg naar het land van belofte. Maar hun weg leidt dwars door de woestijn. Veertig jaar lang zal het duren, een generatielange quarantaine. Maar eigenlijk meteen al bij het begin, als de wateren gesloten lijken en achter hen aan Farao op hen jaagt, klinken de eerste protesten van het volk. Of er geen graven in Egypte waren dat wij hier in de woestijn moeten sterven. En eenmaal in de woestijn nemen de ontberingen toe. Daar zit een soort crescendo in. Eerst is er te weinig water. En dat is bitter. Maar er is tenminste nog water. Dan is er te weinig voedsel. En het volk begint terug te verlangen naar de vleespotten van Egypte. Toen er nog genoeg voedsel in de schappen lag en er tot verzadiging brood gegeten kon worden. Maar JHWH voorziet in alles. Hij maakt het water zoet en hij geeft het volk te eten. Een vreemd voedsel daalt uit de hemel neer. Een smakelijke verrassing waarvan het volk zegt: 'Ma nah'? Dat betekent: 'wat is dit?' Manna uit de hemel zijn wij dat vervolgens gaan noemen. Maar het volk begint te hamsteren. Binnen de kortste keren is er geen wc rol of doosje eieren meer te krijgen. Maar, o vrolijke ironie van Israël, dat Manna blijkt niet lang houdbaar. Zoals er ergens in de stad iemand treurig moet kijken

naar zijn eindeloze voorraad WC papier. Gevraagd wordt om te leven bij de dag. En alles wat ontvangen wordt, te zien als een groot geschenk. Om in vertrouwen zelfs in de grootste bestaansnood van ophouden te weten. Omdat de Heer erin zal voorzien.

Maar zoals ik al zei, de zaak escaleert. Het wordt erger en erger. Eenmaal aangekomen in de oase Refidiem, laat ons zeggen, op de plaats waarvan het volk dacht dat het nu wel afgelopen zou zijn met die intelligente lockdown, dat de terrasjes wel weer open mochten. We eindelijk weer naar de kapper zouden gaan. We ons als inmiddels grijze duiven weer zouden tooien met diepzwarte lokken. Dat de economie weer op gang komt als vanouds. Dat we, kortom, ons oude leven weer zouden hernemen, blijkt er niet alleen slechts bitter water maar helemaal geen water! En het volk gaat morren. Het komt nu echt in opstand. Wil je ons dood, vragen ze aan Mozes? En niet alleen mij, maar ook mijn kinderen en mijn vee en mijn alles?

In alle eerlijkheid verloopt ons verhaal nu volgens een iets te voorspelbaar patroon. Het volk moet natuurlijk niet zo ongelovig zijn en vertrouwen op Gods voorzienigheid. Nadrukkelijk neemt Mozes nu de staf van God op om te laten zien dat het absoluut niet zijn verdienste of kwaliteit is en slaat daarmee op de rotsen bij de Horeb. De plek waar de Heer zich voor het eerst aan Mozes liet zien en zei dat zijn naam was wie hij was en er altijd zal zijn waar hij nodig is. De staf die eerst dood en verderf zaaide door het water van de Nijl in bloed te veranderen, doet nu precies het omgekeerde. Hij geeft levenbrengend water. Sprengen van water en leven!

Toch blijf ik even staan bij dat protest. Ook omdat het zo leeft in mijn eigen bloed. Zijn die protesten van het volk nu echt zo vreemd en onvoorstelbaar? Klinkt daar ook geen wanhoop en paniek in door? Er zijn rabbijnen die dat wagen te betwijfelen. Hun zorgvuldige lezing van het Hebreeuws doet hen zelfs afvragen of de nood werkelijk zo hoog was. Zeker als we de handeling van Mozes wat minder wonderbaarlijk voorstellen als hij in eerste instantie lijkt. De bijbelgeleerde Cassuto verhaalt met smaak hoe een Engelse officier ervan getuige was hoe een nomadenvolk met een forse bijlsag op precies de juiste plaats een drooggevalen wadi weer deed stromen. In de vraag van het volk klinkt eigenlijk iets heel anders door. De vraag past binnen het patroon waarvan al sinds de bevrijding uit Egypte sprake is.

Heel Nederland en toegegeven, ik ook, viel over de allereerste vraag die Rutte na zijn persconferentie door een journalist werd gesteld: 'Al weken zegt u dat Nederland zich voorbeeldig gedraagt en wat krijgen mensen ervoor terug: nog eens drie weken verlenging. Hoe rijmt u dat met elkaar?' Er zit iets oneindig kinderachtigs in die vraag. Maar dat is al voldoende gezegd. Maar bovenal wordt in deze vraag de crisistijd als een straf beleefd. Een straf die je even moet uitzitten voordat alles weer terug kan zoals het altijd al is geweest. Dat is nu eigenlijk de slavenmoraal pur sang. Dat is het eeuwige verlangen naar de weg terug en niet naar de route vooruit. Eigenlijk is dat de rode draad in de constante protesten van het volk. Ze willen niet. Ze willen terug. Zij hebben zich die mentaliteit van het Angstland, die 24 uren economie zozeer geïnternaliseerd dat zij daaraan volledig verslaafd zijn geraakt. Zij willen weer volop gaan consumeren en zijn daar in de woestijn de schaduwkanten van hun bestaan volledig vergeten! Zij zijn dat land van de benauwenis gaan idealiseren en willen daar weer naar terug. Niet

naar het nieuwe normaal, maar naar het oude. Zoals het was.

Verslingerd en verslaafd aan oude patronen, vragen zij aan Mozes:

Goed, wij zijn nu al weken onderweg, maar wanneer gaan wij terug?' En Rutte - dat is op zich wel interessant - de man van BV Nederland en argwaan ten aanzien van welk visie dan ook, bleef bewonderenswaardig kalm maar zijn antwoord behoort niet tot de beste die hij ooit gegeven heeft: 'Tja, het virus'. Maar het virus wil niets en doet niets. Het virus is een ding zonder enige bedoeling. Dat zijn de dingen die je overkomen kunnen, zoals je ook in de woestijn kan belanden zonder water. Maar het kan wel betekenen dat je je moet heroriënteren op nieuwe waarden. Dat je op ontdekkingsstocht uitgaat naar het nieuwe normaal en niet naar het oude. Dat je nieuwe wegen gaat.

De leerlingen gaan maar weer vissen. Dat waren zij zo gewend. Dat was hun oude bestaan. Maar het is vruchteloos. Zij vangen niets. Wat moeten zij anders? De bevrijding waarop zij hadden gehoopt, is geëindigd in de dood. Dat hele nieuwe Paasbestaan waarop zij hoopten, is geëindigd in de woestijn. Maar er is een mens aan de overkant. Aan de oever van de doodszees. Hij vraagt of ze het nog eens zouden willen proberen. Niet met het oude, maar met het nieuwe normaal. Gooi de netten eens aan de andere kant uit. Je zult zien.

Mozes zegt tegen Aäron. Straks is alles weer normaal. Als vanouds.

Dan wordt er weer gezaaid en geoogst als nooit tevoren. Dan krijgen de CEO's weer gewoon hun bonus en geen haan die ernaar kraait. Dan zal blijken dat we onze mond vol hadden over betere beloning van het zorgpersoneel en het onderwijs. Maar dan valt toch te vrezen dat alles weer bij het oude is gebleven en de champagnekurken weer als vanouds knallen op de Zuidas. Maar wat je dan moet doen, is een omer

manna nemen. U weet wel dat is een tiende van een efa. En dat moet je in de tempel plaatsen. Vreemd, er is natuurlijk nog helemaal geen tempel. Maar dit is allemaal voor later. Voor toekomstige generaties, staat er ook nadrukkelijk bij. Temidden van al die overvloed en weelde, zal er dan toch een teken blijven bestaan van kwetsbaarheid en vertrouwen. Een herinnering aan de wezenlijke dingen van het leven. Want zelfs in de woestijn heeft het het volk nooit ontbroken aan onderdak en voeding. Aan goed water. Aan brood en aan vis. Aan herinnering aan wat nu echt wezenlijk voor ons is en waarin onze toekomst ligt. En de zachte hoop dat dat zal blijven. Want we zeuren graag en we vergeten snel.

Amen.